

Xalqın və dövlətin nıcatı ulu öndər

Heydər Əliyev

Sovet rejiminin ən güclü vaxtları idi. Qeyri-millətlərin, o cümlədən ermənilərin anti-Azərbaycan nümayəndələrinin kök saldığı, xalqımıza qarşı qanlı repressiyalar hazırlayıb həyata keçirmiş dövlət təhlükəsizlik orqanlarının düşmənlərdən təmizlənməsi və azərbaycanlılaşdırılması kimi son dərəcə çətin və şərəfli işə başlamağa yalnız Heydər Əliyev müdrikliyi və cəsəratı tələb olunurdu. Eyni zamanda, fenomenal şəxsiyyətin bu vəzifəyə gəlişi hər şeydən əvvəl Azərbaycan SSR DTK-nın uğuru idi, çünki artıq bu orqana sərəştəri, təcrübəli və peşəkar əks-kəşfiyyatçı, təhlükəsizlik sisteminin daxili iş mexanizmini, əməliyyat heyətinin qarşısında duran vəzifələri dərinləndirən, ən başlıcası isə xalqın milli maraqlarının təminatçısı olan azərbaycanlı rəhbərlik edəcəkdə. Ulu öndər zərrə qədər tərəddüd etmədən bu istiqamətdə fəaliyyətə başlamaqla ən zəruri addımları atır, eləcə də milli əhvali-ruhiyyəli vətənpərvər oğulları Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinə işə cəlb etməklə, xalqımızın qeyrətli və cəsur övladlarına qarşı gözlənilən növbəti təqiblərin qarşısını alır, milli ziyalı kadrları hər cür təhlükələrdən qoruyurdu.

Qeyd etmək lazımdır ki, təhlükəsizlik orqanlarında işlədiyi müddətdə tale onu bir neçə dəfə, şəxsi həyatı ilə bağlı çətin sınağa çəkmişdir. Bütün sınaqlardan yüksək məharətlə "üzüağ" çıxan müdrik insan bu sınaqdan da "alınacaq" çıxmışdır. Ailənin milli-mənəvi dəyərlər sisteminə xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini və dövlətdəki mühüm rolunu hər zaman vurğulayan, həmçinin onu cəmiyyətin özəyi, ülvi və müqəddəs hisslərin təbəssümü, xalqın mənəvi kamillik səviyyəsinin, milli genofondun saflığının qorunmasının əsas vasitələrindən biri kimi qiymətləndirən, eyni zamanda təhlükəsizlik orqanlarında ləyaqətlə qulluq keçməklə işinə çox bağlı olan Heydər Əliyev dilemma qarşısında qalmışdı. Məhəbbəti uğrunda əzmlə mübarizə aparmaqla sevgisinə qovuşmaq, qəlbine yaxın bir insanla ailə həyatı qurmaq, ən əsası əhdinə sadıq olmaq üçün çalışdığı Dövlət Təhlükəsizlik Orqanlarının rəhbərliyinin mövqeyinə qarşı çıxmaqdan, buna görə hətta tutduğu vəzifəni itirməklə gələcək karyerasını təhlükəyə atmaqdan belə çəkinməyən cəsəratlı insan öz haqlı inadından dönmədi və onun Zərifə xanım ilə müqəddəs ittifaqa - nika ha girməsinə heç kim və heç nə mane ola bilmədi. Buna görə də Heydər Əliyevin möhkəm mənəvi təməl və ülvi niyyətlər, saf hisslər üzərində yaratdığı ailə modelinə bu gün Azərbaycanda yeni qurulan ailələr böyük rəğbətlə istinad edir. Yeri gəlmişkən, mərhum akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyat fəlsəfəsi, zəngin mənəvi dünyası, oftalmologiya elminin inkişafındakı misilsiz xidmətləri xüsusi vurğulanmalıdır. Beləliklə, Heydər Əliyevin DTX-da rəhbər vəzifələrdə çalışdığı müddətdə milli şüurun oyanması istiqamətində əməli addımlar atılmaqla milliləşmə prosesinin əsası qoyuldu. Eyni zamanda repressiyalara məruz qalan azərbaycanlıların reabilitasiyasına şərait yaradıldı, repressiya qurbanlarının ailə üzv-

lərinə olan ögey münasibət aradan qaldırıldı və onlar müvafiq işlərlə təmin olundu. Azərbaycanın milli ziyalıları və dissidentlər imperiyanın növbəti təzyiqlərindən yaxa qurtardı.

Məlum olduğu kimi, XX əsrin 60-cı illərinin əvvəllərində Azərbaycanın əksər göstəriciləri aşağı, həmçinin sənaye potensialı zəif olduğu üçün Sovet İttifaqında geridə qalmış kənd təsərrüfatı respublikası kimi tanınırdı. Müdrik rəhbər Heydər Əliyev ilk günlərdən məqsədyönlü tədbirlər görərək, hərtərəfli islahatlar həyata keçirərək ölkəmizi qısa müddətdə dirçəltməyi və nəticədə Azərbaycan geridə qalmış kənd təsərrüfatı ölkəsindən qabaqqaqrar-sənaye respublikasına çevrilərək, bir çox cəhətdən özünü təmin edən və Ümumittifaq büdcəsinə töhfələr verən respublikalardan biri oldu. Vətənpərvər insan Heydər Əliyev paralel şəkildə milli-mənəvi dəyərləri bərqərar etmək, xalqın zəngin mədəniyyətini, incəsənətini, adət-ənənələrini yaşatmaq üçün dəlçüvəgəlməz işlər gördü. Qətiyyətli şəxsiyyət Nizami Gəncəvinin və İmadəddin Nəsiminin yubileylərinin dünya miqyasında qeyd olunması ilə bağlı partiya qərarlarının verilməsinə belə nail olmuşdur. Milli, mənəvi dəyərlərə bütün varlığı ilə bağlı olan böyük insan xalqın düşüncələrini, adət-ənənələrini, azadlıq ideyalarını özündə yaşadan Azərbaycan folklorunun, o cümlədən aşıq musiqisinin inkişafını da diqqətdə saxlamışdır. Azərbaycan aşıq sənətinin görkəmli nümayəndələrindən olan Aşıq Ələsgərin 150 illik yubileyinin 1972-ci ildə onun doğulduğu Göyçə mahalında, Bakıda və hətta Moskvada ən yüksək səviyyədə keçirilməsi bunun bariz nümunəsi olmuşdur. Bu tədbirlərin keçirilməsində məqsəd aşıq sənətinə və el sənətkarına yüksək dəyər verilməsi ilə yanaşı, Azərbaycanın tarixi sərhədləri, ata-babalarımızın bu yerlərdə əzəldən yaşadıkları barədə həqiqətləri ictimaiyyə-

tə, yeni nəsə və bütün dünyaya çatdırmaq idi. Azərbaycan xalqının türk mənşəli olması "Kitabi-Dədə Qorqud"da daha əhatəli əks olunduğundan, XX əsrin 20-50-ci illərində sovet ideologiyası dastanını öyrənilməsinə qadağan etməklə uzun illər bu abidənin unudurulmasına çalışsa da, vətənpərvər lider Heydər Əliyev bu qadağanın da aradan qaldırılmasına və dastanını dərinləndirən tədqiqinə normal şəraitin yaradılmasına nail olmuş, nəticədə "Kitabi-Dədə Qorqud"la bağlı çoxsaylı tarixi və ədəbi araşdırmalar aparılmış, bu mövzuda bədii film də çəkilmişdir.

Azərbaycan hərtərəfli inkişaf etdikcə, onun rəhbərinin nüfuzu da artırdı və bu işə erməniləri narahat edirdi. 1982-ci ildə Ulu Öndərimizin İttifaq rəhbərliyinin ən yüksək pillələrindən birinə - SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə irəli çəkilməsi və Mərkəzi Komitənin Siyasi Bürosuna üzv seçilməsi, eyni zamanda müxtəlif fəxri adlar alması isə ermənilərin daha ciddi narahatlığına səbəb oldu. Yeni vəzifənin də öhdəsindən məharətlə gələn müdrik insanın uğurları bəzi rəhbər vəzifəli şəxslərdə ona qarşı qısqanclıq hissləri yaradır və bu erməniperəst Qorbaçovun hakimiyyətə gəlişindən sonra daha qabarlıq nəzərə çarpırdı. Yarınmış fürsətdən istifadə edən ermənilər onun vəzifədən uzaqlaşdırılması planını işə salaraq, bu prosesə dünyada məşhur olan erməni lobbisini də cəlb etdilər. Vətəni Azərbaycanda da vaxtilə dəstək olduğu bəzi qüvvələrin ona qarşı çıxması isə Heydər Əliyevi mənən sarsıtmaq, digər tərəfdən ruhdan salırdı. Sadalanan səbəblərdən o, 1987-ci ilin oktyabrında vəzifədən istefa verməyə məcbur olur, bundan sonra vətənin və xalqın çətin günləri başlayır. Əvvəlcə, Azərbaycanın tarixi ərazilərini Ermənistanla birləşdirmək ideyası meydana çıxır ki, bu da xalqımızın soyqırımını ilə müşayiət olunan torpaqlarımızın işğal edilməsi ilə nəticələnir, bir müddət sonra isə "Qanlı Yanvar" faciəsi törədir. Sözsüz ki, o zaman ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyətdə olsaydı, bu hadisələrin heç biri baş verməzdi. Yenidən fəal siyasətlə məşğul olmaq niyyəti olmayan ümummilli lider baş verənlərə biganə qala bilmədiyi üçün hər bir təhlükəni gözaltına almaqla, heç nədən və heç kəsdən çəkinmədən 1990-cı ilin sərt qış günlərinin birində oğlu cənab İlham Əliyevlə birlikdə Azərbaycanın Moskvadakı Daimi Nümayəndəliyinə gələrək, respublikada 20 Yanvar qırğını törətmiş Sovet İttifaqı rəhbərliyini kəskin şəkildə ittiham edən son dərəcə cəsəratlı və qətiyyətli bəyanatla çıxış etməklə, hər zaman Azərbaycan xalqının yanında olduğunu bir daha sübut etdi. Bundan sonra ona qarşı təzyiqlər və təxribatlar kampa-

niyası geniş vüsət alır və həmin kampaniya daxilində, hətta onu həbs etmək belə istəyirlər. Bütün bunlara baxmayaraq, yenə doğma yurduna qayıdan elinə və xalqına bağlı insana Bakıda yaşamağa imkan verilmədiyi üçün doğulub boya-başa çatdığı Naxçıvana qayıdır və orada əhali onu, o işə əhalini qoruyur. Vurğulanmalıdır ki, həmin vaxt ermənilərin mərkəli niyyəti, həmçinin Naxçıvanın da işğalına yönəlsə də, ulu öndər Heydər Əliyev buna imkan vermir və eyni zamanda müstəqilliyin əldə edilməsi üçün həlledici addımlar atmağa başlayır. Məhz onun təşəbbüsü ilə ilk dəfə olaraq Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bayrağı dövlət bayrağı elan edilir və Azərbaycanın Ali Məclisinə bu bayrağın dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsi barədə vəsatət göndərilir. Bununla yanaşı, Naxçıvan Muxtar Sovet Sosialist Respublikasının adından "Sovet Sosialist" sözləri çıxarılır. 1992-ci ilin noyabrında bilavasitə onun liderliyi ilə siyasi platforması Azərbaycanın parlaq gələcəyindən xəbər verən Yeni Azərbaycan Partiyası yaradılır. Müxalifətə olan partiyanın siyasi arenaya gəlməsi bütün məsələlərin demokratik və sivil qaydada həll edilməsi üçün xüsusi əhəmiyyətə malik olan çox mühüm bir hadisə idi. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə gedən yol böyük şəxsiyyətin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə Naxçıvandan başlamışdır. Hazırda nəinki Azərbaycanda, eləcə də Cənubi Qafqazda ən böyük partiya olan Yeni Azərbaycan Partiyası bilavasitə xalqa və milli maraqlara xidməti sayəsində qısa zaman kəsiyində 1993-cü ildə iqtidar partiyasına çevrilir və bununla da ölkəmiz inkişaf yoluna qədəm qoyur.

Zamanın hökmü ilə ötən əsrin 90-cı illərində dövlət müstəqilliyini bərpə edən Azərbaycan Ermənistanın təcavüzü, xarici təzyiqlər və daxili çekişmələr üzündən dünyanın siyasi xəritəsindən silinmə və dövlətçiliyini itirmək təhlükəsi ilə qarşılaşmışdır. Taleyimizin həll olduğu

ağır bir zamanda xalqın təkidlə tələbinə səs verərək yenidən hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev doğma Vətənin xilası naminə misilsiz fədakarlıq nümayiş etdirmiş, ölkəmizi ictimai-siyasi pərakəndəliyin və anarxiyanın mənəşindən qurtarmış, bütün sahələrdə müşahidə olunan dərin tənəzzülün qarşısını almış, yenidən qurduğunu və hər cür qəsdlərdən qoruduğu dövlətin dayanıqlı inkişaf yolunu müəyyən etmişdir. Heydər Əliyevin ölkəmizə ikinci dəfə rəhbərliyi illəri xalqımızın nadir tarixi imkandan faydalanaraq böyük əziyyətlər bahasına öz müstəqilliyini əbədi və dönməz etdiyi taleyüklü mərhələdir.

15 iyun 1993-cü il tarixdə ümummilli lider Heydər Əliyevin xalqın təkidlə tələbi ilə hakimiyyətə qayıdışından sonra Azərbaycan ictimai-siyasi sabitliyin bərqərar olunması iqtisadi inkişafın davamlılığına və yeni hədəflərə rəvac verməklə yanaşı, tərəfdaşlar qazanılmasına da zəmin yaratdı. Ulu Öndərin ikinci dəfə respublikamıza rəhbərliyinin ilk illərində ölkəmiz vətəndaş müharibəsini təhlükəsizdən yenidən qurtulduğu, atəşkəs rejimini təzəcə əldə etdiyi üçün, həmin dövrdə investorları Azərbaycana sərmayə qoymaq üçün həvəsləndirmək, onların etimadını qazanmaq həddindən artıq çətin, demək olar ki, mümkün olmayan bir məsələ idi. Bununla belə, peşəkar siyasətçi 1994-cü ilin sentyabr ayında ölkəmizin qüdrətlənməsində mühüm əhəmiyyəti olan, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti ilə dünyanın 11 böyük neft şirkəti arasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarının istifadə edilməsi barədə "Əsrin müqaviləsi" kimi möhtəşəm bir müqavilənin bağlanması nail oldu. Sözsüz ki, Azərbaycan neftinin dünya bazarlarına çıxmasında müstəsna rolunu Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin ərəşəyə gəlməsi, Azərbaycanı dünyada böyük qaz potensialına malik olan bir ölkə kimi tanıdan "Şahdəniz" in

reallaşması da bu böyük şəxsiyyətin misilsiz xidmətlərinin nəticəsi idi. Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, türk dünyasının bir-biri ilə, eləcə də bütün dünya ilə birləşdirilməsinə xidmət edən tarixi "İpək Yolu" layihəsində də Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə görülən işlər müstəsna əhəmiyyət kəsb etmişdir. Əsas məqsədi Orta Asiya və Qafqaz ölkələrinin dünya iqtisadiyyatına fəal qoşulmasını təmin etməkdən ibarət olan bu böyük layihənin reallaşdırılmasında Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru xəttinin mühüm əhəmiyyətini nəzərə alan lider bu səbəbdən əvvəlcə bütün qüvvəsini həmin xətt layihəsinin icrasına yönəltdirmişdir. Tarix onun növbəti uzaqqöreliliyini təsdiq etdi və göstərdi ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru xəttinin, Şərqi-Qərbi nəqliyyat dəhlizinin, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun inşası və qədim "İpək Yolu"nun bərpası Heydər Əliyevin Azərbaycan iqtisadiyyatının qüdrətlənməsinə yönələn müdrik siyasəti olmaqla bərabər, həm də türk dünyasının birləşdirilməsinə hesablanmışdır.

Fərəhləndirici və qururvericidir ki, dövlət başçısı. Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev Ümummilli Liderimizin Azərbaycanın güclənməsinə hesablanmış siyasətini zamanın tələblərinə uyğun davam etdirir və ölkəmiz daha da qüdrətlənir, eləcə də əhalinin vəziyyəti hərtərəfli yaxşılaşır. Sözsüz ki, uğurlarımızın əldə edilməsinə Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın zəngin fəaliyyəti də töhfələr verir.

Göründüyü kimi, Ulu Öndərin ideyaları bu gün də yaşayır və çiçəklənir. Odur ki, xalqımızın və vətənimizin taleyində müstəsna rolunu oynayan, müasir Azərbaycanın müəllifi, dahi insan Heydər Əliyev daim sonsuz məhəbbətlə xatırlanacaq, nəhəng tarixi şəxsiyyətin doğum günü hər il böyük coşqu ilə qeyd olunacaq.

Elnur KƏRİMOV,
Ağdam hərbi prokuroru,
ədliliyə polkovniki.